

Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

№ 2024-A-011

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

ХНУМГ ім. О. М. Бекетова

Володимир БАБАЄВ

«29» квітня 2024 р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту

рівень вищої освіти	<i>третій (освітньо-науковий)</i>
ступень вищої освіти	<i>доктор філософії</i>
галузь знань	<i>19 Архітектура та будівництво</i>
спеціальність	<i>191 Архітектура та містобудування</i>
освітньо-наукова програма	<i>Архітектура та містобудування</i>

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ	3
2. ПЕРЕЛІК ТЕМ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ	4
3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ ...	5
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ.....	6
5. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ, ЩО РЕКОМЕНДОВАНО ДЛЯ ПІДГОТОВКИ	8

ВСТУП

Вступ до аспірантури Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова (далі – ХНУМГ ім. О. М. Бекетова) у 2024 році здійснюється на конкурсній основі відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 р. № 502), Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 06.03.2024 р. № 266 (далі – Порядок прийому), та цих Правил прийому до аспірантури Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова в 2024 році.

Вступний іспит за освітньо-науковою програмою «Архітектура та містобудування» передбачає оцінювання підготовленості вступника до здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» на основі здобутих раніше спеціальних знань і практичних навичок з комплексу навчальних дисциплін.

1. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступний іспит зі спеціальності проводиться у письмовій формі і включає три питання в межах стандарту вищої освіти України зі спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Загальна тривалість часу, відведеного вступникам для підготовки відповідей на три питання екзаменаційного білету, складає 2 академічні години (90 хв.), за умов відсутності використання будь-яких електронних пристроїв та допоміжного матеріалу (підручники, першоджерела, конспекти тощо). В залежності від змісту відповідей на питання екзаменаційного білету, члени приймальної комісії можуть озвучити додаткові запитання.

Для проведення фахового вступного випробування формується предметна комісія, головою якої призначається один з професорів випускових кафедр Навчально-наукового інституту архітектури, дизайну та образотворчого мистецтва. До складу комісії входять провідні викладачі випускових кафедр Навчально-наукового інституту архітектури, дизайну та образотворчого мистецтва.

Комплект білетів для проведення фахового випробування складається з не менш ніж 12 білетів, до кожного з яких включено 3 екзаменаційних питання. Критерії оцінювання наведено у розділі 4.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

(в межах вимог освітньо-наукової програми «Архітектура та містобудування» із спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовища другого (магістерського) рівня вищої освіти)

Загальні питання теорії та історії архітектури

Періодизація історії всесвітньої архітектури. Основні етапи розвитку архітектурних споруд та актуальні тенденції розвитку сучасної архітектури. Тенденції розвитку архітектури у другій половині ХХ ст. та на початку ХХІ ст. Тенденції теорії та практики архітектури постмодернізму в розвинених країнах Заходу. Міжнародна хартія з охорони історичних міст.

Системне уявлення про композицію в сучасній теорії архітектури; основні етапи розвитку композиційного мислення та діяльності в архітектурі. Творчий професійний метод і стиль в історії архітектури та їх співвідношення з поняттями «напрямок», «течія», «школа», «авторська манера».

Ордерний канон та його трактування у різних стилях. Ордер як архітектурна мова. Поняття стилю в архітектурі і його еволюція. Модерн, модернізм і постмодернізм – відмінності та принципи. Явище конструктивізму в архітектурі міжвоєнного періоду ХХ ст.

Сучасне уявлення про об'єкт проектування та його еволюція. Поняття «форми» в архітектурі. Засоби гармонізації архітектурної форми; універсальні закони симетрії та пропорції в проектній діяльності.

Теорія та практика архітектурного проектування

Фактори, що визначають формування будівель та споруд. Поняття «формування концепції» архітектурного об'єкту. Визначення «творчості» в архітектурній діяльності. Композиційна ідея як основа формування архітектурно-містобудівного об'єкту. Роль системного підходу в аналізі функціональної структури архітектурного об'єкту. Визначення понять комплексного та системного підходів в професійній архітектурній діяльності.

Реконструкція та реставрація архітектурних об'єктів

Сучасні концепції збереження культурної спадщини. Принципи і цілі збереження спадщини в трактуванні Вашингтонської Хартії по охороні історичних міст 1987 р. Історичні особливості формування сучасного уявлення про пам'ятку архітектури. Композиційні закономірності та прийоми включення нових об'єктів в історичне середовище. Типи класифікацій об'єктів культурної спадщини.

Сталий розвиток у формуванні архітектурного середовища

Поняття сталого розвитку та його основні характеристики; напрями його реалізації в сфері архітектури та містобудування. Історичні та сучасні приклади ідеологічних концепцій що були відображені в архітектурі.

Типи взаємозв'язку між архітектурним середовищем та способом життя його мешканців, архітектурно-дизайнерські засоби його відтворення. Класифікація форм візуально-інформаційного простору та історичні етапи розміщення візуально-інформаційних засобів в архітектурному середовищі. Зміст категорій «аналіз», «оцінка» і «синтез» у передпроектному дослідженні та визначення понять «прийом», «метод», «методика» що до проектування. Вимоги до безбар'єрного архітектурного середовища.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ

1. Періодизація історії всесвітньої архітектури.
2. Явище конструктивізму в архітектурі міжвоєнного періоду ХХ ст.
3. Принципи і цілі збереження спадщини в трактуванні Вашингтонської Хартії по охороні історичних міст 1987 р.
4. Основні етапи розвитку архітектурних споруд та актуальні тенденції розвитку сучасної архітектури. Сучасне уявлення про об'єкт проектування та його еволюція.
5. Історичні особливості формування сучасного уявлення про пам'ятку архітектури.
6. Зміст категорій «аналіз», «оцінка» і «синтез» у передпроектному дослідженні та визначення понять «прийом», «метод», «методика» що до проектування.
7. Тенденції розвитку архітектури у другій половині ХХ ст. та на початку ХХІ ст.
8. Поняття «форми» в архітектурі.
9. Композиційні закономірності та прийоми включення нових об'єктів в історичне середовище.
10. Тенденції теорії та практики архітектури постмодернізму в розвинених країнах Заходу.
11. Засоби гармонізації архітектурної форми; універсальні закони композиції (симетрії, ритму та пропорції) в проектній діяльності.
12. Визначте значення теоретичних досліджень для розвитку сучасного містобудування.
13. Міжнародна хартія з охорони історичних міст.
14. Фактори, що визначають формування архітектурного середовища міста.
15. Проаналізуйте цілі та завдання теорії містобудування на різних містобудівних рівнях.
16. Системне уявлення про композицію в сучасній теорії архітектури; основні етапи розвитку композиційного мислення та діяльності в архітектурі.

17. Обґрунтуйте необхідність зв'язків теорії містобудування з іншими науками (соціологія, філософія, екологія, економіка та ін.).
18. Особливості та завдання професійної діяльності архітектора.
19. Визначте на прикладі застосування кількісних методів аналізу у містобудуванні.
20. Протиставлення глобального й локального в сучасній архітектурній та містобудівній діяльності.
21. Вимоги до безбар'єрного архітектурного середовища.
22. Ордерний канон та його трактування у різних стилях.
23. Проаналізуйте основні проблеми щодо реконструкції міста на сучасному етапі розвитку урбанізованого середовища.
24. Поняття сталого розвитку та його основні характеристики; напрями його реалізації в сфері архітектури та містобудування.
25. Поняття проектної діяльності та її особливості у сфері архітектури та містобудування.
26. Середовищний підхід в архітектурно-містобудівному проектуванні.
27. Історичні та сучасні ідеологічні концепції та приклади їх відображення в архітектурі та містобудуванні.
28. Поняття стилю в архітектурі і його еволюція.
29. Еволюція концепції сталого розвитку та напрями її реалізації в професійній архітектурній та містобудівній діяльності.
30. Особливості взаємозв'язку між архітектурним середовищем та способом життя його мешканців.
31. Модернізм і постмодернізм – схарактеризуйте ці концепції в їх поступовому розвитку.
32. Поняття «тілесності» в архітектурі як особливість тілесного буття людини у просторі та часі.
33. Схарактеризуйте сучасні підходи до розвитку урбанізованого середовища.
34. Поняття ідентичності та його застосування в сучасному архітектурно-містобудівному проектуванні.
35. Сучасні концепції збереження культурної спадщини.
36. Втілення національної, етнічної та локальної ідентичності суспільства засобами архітектурно-дизайнерського проектування.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ЗДОБУВАЧІВ

Результат вступного іспиту оцінюється в балах (максимальна кількість – 200 балів, мінімальна кількість – 100 балів) за шкалою, наведеною в табл. 1.

Загальна оцінка за вступний іспит зі спеціальності складається із суми балів, виставлених за відповідні на кожне з трьох питань екзаменаційного білета, та обчислюється за формулою:

$$B_{\text{ЗАГ}} = B_{\text{ТЗ1}} + B_{\text{ТЗ2}} + B_{\text{ПЗ}}, \text{ де:}$$

$B_{\text{ЗАГ}}$ – загальна оцінка вступника;

$B_{\text{ТЗ1}}$ – бали, отримані вступником за перше теоретичне запитання з максимальним ваговим балом – 60;

$B_{\text{ТЗ2}}$ – бали, отримані вступником за друге теоретичне запитання з максимальним ваговим балом – 60;

$B_{\text{ВП}}$ – бали, отримані вступником за практичне запитання з максимальним ваговим балом – 80.

При оцінюванні відповіді на кожне питання використовуються такі критерії:

– оцінка 48–60 балів для теоретичних та 64–80 бали для практичного питання ставиться вступнику, який виявив всебічні, систематизовані та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, вміє вільно виконувати завдання, передбачені програмою рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності. Як правило, така оцінка ставиться вступникам, які засвоїли основні теоретичні поняття фахових дисциплін, здатні практично їх застосовувати, володіють професійними навичками, вміють отримувати нові результати на основі здобутих знань, виконали завдання на 80–100 %;

– оцінка 36–48 бали для теоретичних та 48–64 бали для практичного питання ставиться вступнику, який виявив хороші знання навчально-програмного матеріалу, в цілому успішно виконав завдання, передбачені передбачені програмою рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності. Як правило, така оцінка ставиться вступникам, які виявили систематизований характер знань з фахових дисциплін, вміють розв'язувати стандартні завдання та здатні до самостійної обробки, поповнення та оновлення набутої інформації, виконали завдання на 60–80 %;

– оцінка 30–36 балів для теоретичних та 40–64 бали для практичного питання ставиться вступнику, який виявив достатні знання навчально-програмного матеріалу, але допускає незначні помилки. Як правило, така оцінка ставиться вступникам, які в достатній мірі (на 50–60 %) виконали запропоноване завдання;

– оцінка 0–30 балів для теоретичних та 0–40 балів для практичного питання ставиться вступнику, який виявив неповноту знань основного навчально-програмного матеріалу та допустив принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань. Як правило, така оцінка ставиться вступникам, які виконали поставленні завдання менше, ніж на 50 %.

5. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ, ЩО РЕКОМЕНДОВАНО ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

1. Lynch, Kevin. *The Image of the City*. Cambridge: MIT Press, 1960. 194 p.
2. Frampton, Kenneth. *Studies in Tectonic Culture: The Poetics of Construction in Nineteenth and Twentieth Century Architecture*. Cambridge: MIT Press, 1995. 336 p.
3. Banham, Reyner. *Theory and Design in the First Machine Age*. London: The MIT Press, 1960. 316 p.
4. Pallasmaa, Juhani. *The Eyes of the Skin: Architecture and the Senses*. Chichester: Wiley-Academy, 2005. 120 p.
5. Gehl, Jan. *Life Between Buildings: Using Public Space*. Washington, DC: Island Press, 2011. 216 p.
6. Krier, Rob. *Urban Space*. New York: Rizzoli, 1979. 232 p.
7. Alexander, Christopher. *A Pattern Language: Towns, Buildings, Construction*. Oxford: Oxford University Press, 1977. 1171 p.
8. Jencks, Charles. *The Language of Post-Modern Architecture*. New York: Rizzoli, 1977. 191 p.
9. Le Corbusier. *Towards a New Architecture*. New York: Dover Publications, 1986. 336 p.
10. Rowe, Colin. *The Mathematics of the Ideal Villa and Other Essays*. Cambridge: MIT Press, 1982. 216 p.
11. Scott, Felicity D. *Architecture for the Shroud: Relic and Ritual in Turin*. Chicago: University of Chicago Press, 2003. 328 p.
12. Tschumi, Bernard. *Architecture and Disjunction*. Cambridge: MIT Press, 1994. 295 p.
13. Venturi, Robert. *Complexity and Contradiction in Architecture*. New York: The Museum of Modern Art, 1966. 131 p.
14. Woods, Lebbeus. *Radical Reconstruction*. New York: Princeton Architectural Press, 1997. 224 p.
15. Report of the World Commission on Environment and Development «Our Common Future» 1987 UN Doc. A/42/47. – 1987. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://habitat.igc.org/open-gates/wced-ocf>. – 22.01.2022 – Загол. з екрану.
16. Kates R. W. What is Sustainable Development? Goals, Indicators, Values, and Practice / R. W. Kates, T. M. Parris, A. A. Leiserowitz // *Environment: Science and Policy for Sustainable Development* [Text]. — 2005. — № 3. — P. 8—21.
17. United Nations Conference on Environment and Development (Earth Summit), Rio de Janeiro. – 1992 p. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/agenda21.shtml – 22.01.2022 – Загол. з екрану.
18. United Nations General Assembly. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: "[A/RES/47/180 - United Nations conference on human settlements \(Habitat II\) - UN Documents: Gathering a body of global agreements](#)". – 22.01.2022 – Загол. з екрану.

19. Report of the World Summit on Sustainable Development, Johannesburg, South Africa, 6 August – 4 September 2002. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://undocs.org/en/A/CONF.199/20> – 22.01.2022 – Загол. з екрану.

20. The Future We Want: Outcome document of the United Nations Conference on Sustainable Development Rio de Janeiro, Brazil, 20–22 June 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/733FutureWeWant.pdf> – 22.01.2022 – Загол. з екрану.

21. Watts J., Ford L. Rio+20 Earth Summit: campaigners decry final document. [Електронний ресурс] // The Guardian. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.theguardian.com/environment/2012/jun/23/rio-20-earth-summit-document> – 22.01.2022 – Загол. з екрану.

22. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development: Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 (A/70/L.1) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/89/PDF/N1529189.pdf?OpenElement%20> – 22.01.2022 – Загол. з екрану.

23. Sustainable Development Goals: Resolution adopted by the General Assembly on 1 January 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/> – 22.01.2022 – Загол. з екрану.

24. Hawkes J. The fourth pillar of sustainability: culture's essential role in public planning [Електронний ресурс] / Jon Hawkes // Cultural Development Network. – 2001. – Режим доступу до ресурсу: [http://www.culturaldevelopment.net.au/community/Downloads/HawkesJon\(2001\)TheFourthPillarOfSustainability.pdf](http://www.culturaldevelopment.net.au/community/Downloads/HawkesJon(2001)TheFourthPillarOfSustainability.pdf) – 22.01.2022 – Загол. з екрану.

25. Paul J. Principles for a Positive Urban Future [Електронний ресурс] / James Paul // United Cities and Local Governments. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.uclg.org/en/node/21824> – 22.01.2022

26. Kates, R. W., Parris, T. M., & Leiserowitz, A. A. (2005). What is sustainable development? Goals, indicators, values, and practice. *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, 47(3), 8-21.

27. Вечерський В. В. Спадщина містобудування України: Теорія і практика історико-містобудівних пам'ятко-охоронних досліджень населених місць. –К.: НДПТІАМ, 2003.

28. Історичні архітектурно-містобудівні комплекси: наукові методи дослідження: Навч. посібник / За ред. Петришин Г. П. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2006.

29. Кодин В.О. Основи реконструкції історичних міст: Навчальний посібник. – Харків: ХНАМГ, 2009.

30. Концепція сталого розвитку населених пунктів [Електронний ресурс] : Постанова Верховної Ради України № 1359-XIV від 24.12.1999 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1359-14#Text> – 22.01.2022 – Загол. з екрану.

31. Міжнародні засади охорони нерухомої культурної спадщини. - К.: Фенікс, 2008.
32. Мироненко В. П. Архітектурна ергономіка: підручник / В. П. Мироненко. - К.:Видавництво «НАУ-друк». - 2012. – 240 с.
33. Новий міський порядок денний, Секретаріат Хабітат III, 2017; A/RES/71/256* [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-Ukrainian.pdf> – 22.01.2022 – Загол. з екрану.
34. НДІ пам'яткоохоронних досліджень - www.spadshina.org.ua
35. Посацький Б.С. Формування архітектурного образу міста: Навчальний посібник. – К.: ІСДО-ЛПІ, 1993.
36. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003-2015 роки» від 26 квітня 2003 р. № 634. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/634-2003-%D0%BF> – 22.01.2022 – Загол. з екрану.
37. Прибега Л.В. Сучасна архітектура в історичному середовищі міста. Концептуальний аспект //Праці науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень / Ред. колл.: Ключко В. І., Бобровський Т.А., Ієвлева В.П. та ін. – К.: «АртЕк», 2006. – Вип. 2 . – С.173–180.
38. Рудницький А.М. Управління міським середовищем. – Львів: Вища школа, 1985.
39. Указ Президента «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (від 30.09.2019 № 722/2019 р.). База даних «законодавство України» / ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019> – 22.01.2022 – Загол. з екрану.
40. Шевчук О. І. Архітектура України. Періоди та стилі. Київ: Будівельник, 2005. 416 с.
41. Левченко Ю. Українська архітектура: збірник наукових праць. Київ: Вид-во НТУ «КПІ», 2012. 456 с.
42. Сидоренко І. М. Історія української архітектури. Київ: Вид-во НТУ «КПІ», 2011. 352 с.
43. Головка Ю. Архітектурна спадщина України. Київ: Будівельник, 2015. 320 с.
44. Балле В. Реконструкція історичних міст України. Київ: АртЕк, 2009. 240 с.
45. Мацак І. (ред.) Сталый розвиток міст: досвід країн Центрально-Східної Європи. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 328 с.
46. Дьомкін О. Реставрація пам'яток архітектури України. Київ: Будівельник, 2010. 256 с.
47. Лі Ж., Томпсон Н. Зелена архітектура. Створення екологічно чистого середовища. Київ: Видавничий дім «КМ-БУКС», 2015. 384 с.
48. Робінзон М. Еко-архітектура: інноваційні підходи до будівництва та проектування. Київ: Абрис, 2016. 200 с.

49. Коломієць І. Сталий розвиток територій: теорія та методика. Київ: Видавничий дім «КМ-БУКС», 2018. 344 с.

50. Мамаєва О. Основи теорії архітектурної композиції. Київ: Вид-во НТУУ «КПІ», 2012. 176 с.